

„VIAȚA ESTE UN FEL DE HAROLD, DAR MAI LENT!“

Ioan Ardelean

Sunt de acord cu Charna Halpern când afirmă că nu poate să vorbească despre *Art by Committee*, fără să nu repete ceea ce a spus în prima ei carte, *Truth in Comedy*. Așa că, mai întâi, și eu voi face câteva referiri la *Truth in Comedy*, cartea în care Charna Halpern vorbește despre conceptele pe care le promovează atunci când lucrează cu studenții. Aceste concepte în care ea le vorbește despre adevăr. Adevărul care este întotdeauna mult mai provocator și mult mai amuzant. Așadar, adevărul, descoperirea, observația și reacția sinceră au calea deschisă înspre inimile spectatorilor. După care Charna Halpern introduce termenul de *improvizație Harold* și regulile pe care trebuie să le urmăm pentru a deveni buni improvizatori. Reguli pe care le predă nu doar pentru că este un profesor autoritar și dorește ca toată lumea să facă lucrurile în felul ei, ci pentru că ele stau la baza artei și a succesului în artă. Dar dacă răsfoim paginile primei cărți, *Truth in Comedy*, vom afla că prima regulă în tehnica *Harold* este foarte simplă. Adică: *Nu există reguli!* Superb! Și cu cât mergem mai adânc pe acest tărâm al *improvizației de lungă durată* vom observa că această regulă, *Nu există reguli!*, aduce cu sine o multitudine de alte reguli. Aș aminti doar câteva: nu bloca acțiunea, nu pune întrebări, nu induce acțiunea, nimic nu este greșit, continuă, nu vorbi despre acțiunile trecute sau viitoare, stabilește de la început *cine ești, ce ești, unde ești*, nu negocia, nu ezita, arată, nu vorbi despre ceea ce vrei să faci, spune *da* și apoi mergi mai departe, nu explica ceea ce faci, nu există idei proaste, acceptă orice propunere etc.

În *Art by Committee*, în capitolul al șaselea, autoarea ne provoacă să facem o schimbare de termeni, adică să înlocuim cuvântul *reguli* cu cel de *instrumente*. Ea ne asigură că instrumentul cel mai important în *improvizația Harold* este aprobarea, înțelegerea, acordul dintre parteneri. *Art by Committee*, cartea la care facem referire în această recenzie, este cea de-a treia din seria celor dedicate improvizației (*Truth in Comedy* – 1994, *Group Improvisation* – 2003 și *Art by Committee* – 2006). În cele trei cărți, Charna Halpern își face cunoscute propriile observații și perspective, oferind sfaturi pentru a ajuta „jucătorii”, actorii, improvizatorii să privească dintr-o altă perspectivă arta lor. Ele sunt concepute pentru a-i ajuta pe toți să treacă la un nivel superior de improvizație, folosindu-se de conceptul *da și mergem mai departe*. În *Art by Committee*, Charna Halpern ne ajută să înțelegem mai bine acest concept, *da și mergi mai departe*, explicându-ne că, în anumite situații, *da* înseamnă *nu*. Sigur că trebuie să oferim în scenă ceea ce partenerul ne cere, dar asta ar putea însemna și că partenerul trebuie să accepte un *nu* ca răspuns afirmativ. Adică, partenerii de scenă trebuie să fie de acord că, într-un anumit moment al relației scenice, răspunsul corect este *nu* și, astfel, el trebuie să fie acceptat. Cartea trebuie nu doar citită, ci și pusă în practică, dacă dorim să ne îmbunătățim abilitățile de improvizație. Încă din primele pagini, autoarea ne explică procesul prin care a ajuns la titlul cărții. Aflăm despre interviul pe care Del Close i l-a acordat lui Brian Stack, în care el explică acest concept de *art by committee*. Moment în care, mărturisește autoarea, a avut revelația titlului cărții. Dar ea nu s-a oprit aici, ci a mers mai departe și a transcris întregul interviu, pentru ca toți cititorii să aibă șansa de a intra în lumea lui Del Close. Așadar, „Harold nu este doar un simplu joc, ci un mod de-a privi viața. Este starea Zen. Principiul de bază este adaptarea, iar să știi să te adaptezi este cea mai importantă lecție pe care o poți învăța. Îți oferă bazele procesului creativ și te ajută să identifici tiparele din imaginație. [...] În cele din urmă, sfârșitul înseamnă un nou început.“ Aceasta este una dintre definițiile *improvizației Harold*. Dar de fapt ce este *Harold*? Este un joc, este teatru, este cântec, este *stand-up comedy*, ce este? După cum vom vedea în cartea Charnei Halpern, *Art by Committee*, *Harold* trimite la noțiunile de

libertate, sinceritate și încredere de sine. Metoda sau tehnica *Harold* propune un melanj între jocuri de teatru, monologuri, scene între doi sau mai mulți parteneri, cântece și alte forme teatrale.

Un alt concept, pe care Charna Halpern și Del Close l-au folosit cu succes la *ImprovOlimpic* în Chicago este: *mai puțin înseamnă mai mult*. Aceasta înseamnă, pentru Charna Halpern, *simplitatea care implică frumusețea profunzimilor*. Acest concept implică ascultarea, înfrângerea temerilor de-a nu greși, acceptarea acțiunii inițiate de partener, încrederea și sprijinul partenerului, crearea echipei și consolidarea grupului. Împărțită în trei mari capitole, *Art by Committee* ne dezvăluie în partea întâi tehnicile prin care s-a ajuns la crearea acestei forme noi de artă numită *Harold*. Iar în cele opt capitole ale părții a doua autoarea ne induce (ne sugerează) ceea ce ar trebui să facem pentru a performa în improvizație. Am avut o surpriză mare în al șaptelea capitol al părții a doua, când am citit despre cum se simțeau actrițele în spectacolele de improvizație. Este adevărat că trupa de improvizatori era, adesea, formată din patru bărbați și două femei, iar femeile primeau doar roluri stereotipe cum ar fi femeia din casă sau amanta, spune Charna Halpern. Dar ea tot nu putea să priceapă de ce comediantele se simțeau victime pe scenă. S-ar putea spune că s-a ajuns la această situație și din cauza faptului că Del Close avea reputația de-a fi misogin. Reputație cu care Charna Halpern nu este de acord. „El nu a urât femeile. El a disprețuit stereotipurile“. El a urât rolul femeii supuse și ascultătoare. Pentru a exemplifica tipul de roluri care-l fascinau pe Del Close, Charna Halpern povestește despre o scenă dintr-un spectacol în care doi bărbați intră în scenă și unul dintre ei i se adresează soției: „Draga mea, mi-am adus prietenul la cină“ și ea răspunde: „Este foarte bine, dragul meu, dar ți-am spus că atunci când nu suntem singuri trebuie să mi te adresezi cu Doamna Președinte“. Sfatul cel mai important pe care Charna Halpern îl oferă improvizatorilor este de a-și păstra integritatea și de-a juca foarte inteligent: „Ca artist, trebuie să-ți păstrezi integritatea și demnitatea pe scenă. Dacă accepți să joci o persoană din clasa de jos a societății fără nicio motivație, atunci îți insulti atât partenerul de scenă, cât și spectatorii“.

Partea a treia este numită foarte sugestiv *Istorie*. Acest capitol ne introduce în culisele preparării lui *Harold* și-a modului în care creatorii improvizației de lungă durată lucrau. Pentru deliciul cititorului, Charna Halpern a introdus și câteva povești amuzante despre cel care a fost Del Close. Plină de picantezii mi s-a părut povestea primei lor întâlniri. S-a întâmplat de Halloween, când Del Close și câțiva dintre studenții lui au avut un spectacol la o galerie de artă. Charna Halpern s-a decis să participe la acest eveniment și mare i-a fost surpriza când a văzut că studenții lui Del Close s-au așezat în cerc și au început un fel de incantație, iar ca tacâmul să fie complet, pentru că tot era de Halloween, ei au invocat demonii. Charna Halpern a fost foarte revoltată și, după acest înfricoșător moment, ea s-a apropiat de Del Close și a avut loc acest dialog:

„Charna: *Ai avut mare curaj să invoci demonii, fără a proteja audiența.*

Del: *Am protejat clădirea.*

Charna: *Nu poți face asta.*

Del: *Ba pot.“*

Iar după acest scurt schimb de replici Charna Halpern s-a îndepărtat de Del Close, urându-l pentru aroganța lui. Câteva luni mai târziu, s-a reîntâlnit cu Del Close la o cafenea. S-a apropiat de el și i-a propus să predea câteva ore de improvizație la compania ei. Charna Halpern era sigură că Del Close nu-și va mai aminti de incidentul precedent. Dar când Del Close a întrebat: „Am libertate deplină?“, răspunsul ei a fost foarte prompt: „Da“. Moment în care Del Close a întrebat-o: „Pot să invoc și demonii?“ Așa a început relația celor doi.

Al patrulea capitol, cum îmi place mie să-l numesc, este compus dintr-un DVD cu înregistrări din spectacolele celor de la *The Reckoning*, *Beer Shark Mice*, *The Armando Diaz Theatrical Experience and Hootenanny*, *The Upright Citizens Brigade*. DVD-ul ne ajută să înțelegem mai bine exercițiile pe care Charna Halpern le explică pe parcursul cărții.

Charna Halpern, *Art by Committee – A guide to advanced improvisation*, Colorado Springs, Colorado, Meriwether Publishing Ltd, Publisher, 2006, 144 p.